

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **M. F.**, zastoupený JUDr. Ivanou Čadkovou, advokátkou se sídlem Modřínová 2436/2, Plzeň, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Plzeň**, se sídlem Klatovská tř. 202, Plzeň, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 18. 9. 2019, č. j. 30 A 15/2019 - 66,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Odměna advokátky JUDr. Ivany Čadkové za řízení o kasační stížnosti **s e u r č u j e** částkou 3 400 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozsudkem identifikovaným ve výroku tohoto rozhodnutí Krajský soud v Plzni (dále též „krajský soud“) zamítl žalobu žalobce na ochranu před nezákonným zásahem podle § 82 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Žalobce nezákonný zásah spatřoval v tom, že mu jeho částečný invalidní důchod, který aktuálně činí 4 062 Kč, není vyplácen v celé výši; je mu vyplácena pouze polovina. Nezabavitelná částka pro jeho osobu přitom činí minimálně 5 685 Kč (s ohledem na normativní náklady na bydlení v aktuální výši), vyplácený důchod tudíž nedosahuje ani této základní částky.

[2] Krajský soud uvedl, že dle § 25 odst. 4 zákona 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění účinném pro rozhodné období (dále též „zákon o výkonu trestu odnětí svobody“) může žalovaná strháváním z účtu odsouzeného zajišťovat mj. „pohledávky spojené s trestním řízením“. Mezi pohledávky spojené s trestním řízením patří nejen stanovené náklady trestního řízení, ale i další pohledávky související s trestním řízením. V žalobcově případě žalovaná měsíčně strhává z žalobcova příjmu částku k úhradě pohledávky sestávající z nákladů trestního řízení a příslušenství tvořeného náklady na vymáhání náhrady nákladů trestního řízení. Celou pohledávku žalovaná vyhodnotila jako jinou pohledávku spojenou s trestním řízením, s čímž se krajský soud ztotožnil. Krajský soud se s žalovanou ztotožnil a její závěr podpořil odkazem na spisové značky „T“ používané pro věci trestní na usneseních, kterými byla žalobci uložena povinnost k úhradě, a na základě kterých byl vydán exekuční příkaz a žalovaná začala strhávat částky z žalobcova příjmu. Poukázal i na to, že na usneseních, kterými byla žalobci uložena povinnost k úhradě, resp. na základě kterých byl vydán exekuční příkaz a žalovaná začala strhávat částky z žalobcova příjmu, je uvedeno písmeno „T“, které je používáno pro věci trestní. Krajský soud dále uvedl, že smyslem zákonné úpravy nezabavitelné částky je ochrana dlužníka, resp. jeho základních životních potřeb. Žalobci však, jako odsouzenému, jsou jeho základní životní potřeby zajišťovány ve věznici, není proto třeba jej chránit ponecháním finančních prostředků v rámci nezabavitelné částky. V případě žalobce se proto použije zvláštní úprava obsažená v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Názor České správy sociálního zabezpečení (dále též „ČSSZ“) vyjádřený ve sdělení ze dne 20. 4. 2017, že žalobci nelze strhávat finanční částky z jeho invalidního důchodu s ohledem na výši nezabavitelné částky, proto nelze po dobu výkonu trestu odnětí svobody žalobcem aplikovat. Krajský soud uzavřel, že zásah žalované nelze považovat za nezákonný, a proto žaloba na ochranu před zásahem žalované, spočívajícím v provádění srážek z invalidního důchodu žalobce, není důvodná. Plné znění rozsudku je přístupné na www.nssoud.cz, a Nejvyšší správní soud na něj pro stručnost odkazuje.

II.

[3] Proti uvedenému rozsudku krajského soudu (v rozsahu výroku I, kterým soud žalobu zamítl) podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, a to z důvodu nezákonnosti spočívající v nesprávném právním posouzení otázky, která byla stěžejní pro posouzení jeho správní žaloby v řízení před krajským soudem. Namítl, že ač je mu invalidní důchod zasílán na účet žalované, má i nadále povahu dávky důchodového pojištění. Skutečnost, že mu není vyplácen v plné výši 4 062 Kč, ale pouze ve výši jeho poloviny, považuje za nezákonný zásah, přičemž odkazuje na výši nezabavitelné částky, která pro jeho osobu činí minimálně 5 685 Kč. Důchod stěžovateli vyplácený tedy nedosahuje ani této základní částky. Stěžovatel se domnívá, že závěry krajského soudu ohledně pohledávky spojené s trestním řízením překračují meze § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Skutečnost, že exekutor odkazuje na rozhodnutí vedené pod č. j. obsahujícím písmeno „T“, není dle jeho názoru důkazem toho, že jde vůči stěžovateli o pohledávku z trestního řízení. Podle názoru stěžovatele položky exekučního řízení nebyly podrobně vyčísleny tak, aby bylo možno použít § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Žalovaná nadto nemohla vědět, zda stěžovatel uhradil škodu nebo újmu způsobenou trestným činem, pohledávky spojené s trestním řízením,

pokračování

soudní a správní poplatky, pohledávky spojené se zajištěním zdravotních služeb. Stěžovatel proto navrhl, aby kasační soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III.

[4] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že se ztotožňuje se závěry rozsudku krajského soudu a navrhla zamítnutí kasační stížnosti.

IV.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Mezi stranami není sporné, že stěžovateli je do věznice každý měsíc zasílán invalidní důchod. Žalovaná přitom s poukazem na § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody stěžovateli polovinu důchodu převádí na osobní podúčet k jeho dispozici pro jeho potřeby a druhou polovinu na podúčet rezervace. Z podúčtu rezervace pak žalovaná s odkazem na § 8 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů, ve znění pozdějších předpisů (dále též „vyhláška o srážkách z odměny“), měsíčně hradí náklady výkonu trestu do výše 40 % z důchodu, maximálně 1 500 Kč. Ze zbylé částky na podúčtu rezervace pak sráží finanční částky na základě exekučního příkazu soudního exekutora Mgr. Jaroslava Homoly, Exekutorský úřad Brno-město, ze dne 13. 4. 2017, č. j. 030EX 7371/17-27, a to k úhradě pohledávky Okresního soudu ve Zlíně ve výši 17 445 Kč s příslušenstvím, případně další pohledávky žalované.

[8] ČSSZ ve sdělení ze dne 20. 4. 2017 vyjádřila přesvědčení, že výkon rozhodnutí srážkou z důchodu nařízený exekučním příkazem ze dne 13. 4. 2017, č. j. 030EX 7371/17-27, je s ohledem na výši nezabavitelné částky neproveditelný, neboť důchod stěžovatele nedosahuje takové výše, aby z něj mohly být srážky prováděny.

[9] Podle § 25 odst. 1 věty první zákona o výkonu trestu odnětí svobody *pokud byly odsouzenému do věznice zaslány peníze, převedou se na jeho účet zřízený a vedený věznicí a odsouzený se o tom vyrozumí.*

[10] Podle § 25 odst. 4 části věty před středníkem zákona o výkonu trestu odnětí svobody *neuhradí-li odsouzený rozsudkem stanovenou škodu nebo nemajetkovou újmu způsobenou trestným činem, pro který se nachází ve výkonu trestu, pohledávky spojené s*

trestním řízením, pohledávky vzniklé v souvislosti s poskytnutím nebo zajištěním zdravotních služeb a úhrady regulačních poplatků a doplatků nad rámec veřejného zdravotního pojištění, soudní a správní poplatky a škodu nebo nemajetkovou újmu, kterou způsobil Vězeňské službě během výkonu trestu, může k úhradě za poskytnuté zdravotní služby nehrazené z veřejného zdravotního pojištění a nákupu podle § 23 použít pouze polovinu peněžních prostředků podle odstavce 1 věty první a zbývající část peněžních prostředků může použít jen na úhradu těchto pohledávek. (důraz přidán).

[11] Stěžovatel předně argumentoval výší nezabavitelné částky, které jeho invalidní důchod nedosahuje, z čehož dovozuje, že by mu z něj neměly být srážky prováděny vůbec. Nejvyšší správní soud stěžovateli nepřisvědčil. Ve shodě s krajským soudem shledal, že nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (dále též „nařízení o nezabavitelných částkách“), představuje provedení obecné úpravy obsažené v § 278 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též „o. s. ř.“). V souladu s § 278 o. s. ř. nesmí být povinnému sražena z měsíční mzdy základní částka; způsoby jejího výpočtu stanoví nařízením vláda České republiky (dále jen „nezabavitelná částka“). Dle § 299 odst. 1 věty druhé písm. d) o. s. ř. se srážky dále provádějí z příjmů, které povinnému nahrazují odměnu za práci nebo jsou poskytovány vedle ní, mezi něž náleží důchody. Zvláštní úpravu obsahuje zákon o výkonu trestu odnětí svobody. Základní životní potřeby odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody jsou zajišťovány ve věznici, odsouzený tedy nemusí být chráněn ponecháním finančních prostředků v rámci nezabavitelné částky k jejich úhradě. V souladu se zásadou *lex specialit derogat legi generali* (zvláštní zákon má přednost před zákonem obecnějším) se v případě stěžovatele použije úprava obsažená v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Ke stejnému závěru dospěl zdejší soud již v rozsudku ze dne 20. 12. 2017, č. j. 6 As 317/2017 - 38, v němž vyslovil, že „odsouzenému ve výkonu trestu odnětí svobody jsou jeho základní životní potřeby zajišťovány ve věznici, aniž by musel disponovat nějakými finančními prostředky. (...) Polovinu lze použít na úhradu pohledávek stanovených v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody a polovinu, pokud je mu volně k dispozici, může použít jen takovým způsobem, jaký zákon stanoví.“ Tentýž právní názor vyplývá i z nálezu Ústavního soudu ze dne 6. 4. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1351/16. V něm se Ústavní soud zabýval situací odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody, kterému byly vězeňskou službou strhávány finanční prostředky k úhradě pohledávky z trestního řízení vymáhané exekučním příkazem, tedy situací odpovídající zdejším soudem nyní posuzovanému případu. V daném případě dospěl Ústavní soud k závěru, že postihování jedné poloviny příjmu odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody k úhradě pohledávek dle § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody je souladné se zákonem a neodporuje výkonu základních práv a svobod. Ke sdělení ČSSZ ze dne 20. 4. 2017, kterým ČSSZ vyloučila možnost strhávání ze stěžovatelova invalidního důchodu, proto nelze po dobu výkonu trestu odnětí svobody přihlížet. Též v usnesení ze dne 29. 1. 2019, sp. zn. I. ÚS 2652/18, dospěl Ústavní soud k témuž závěru o přípustnosti strhávání finančních prostředků k úhradě nákladů spojených s trestním řízením z příjmu odsouzeného tvořeného invalidním důchodem do výše jedné poloviny tohoto příjmu v souladu s § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

pokračování

[12] Námitku, že krajský soud i žalovaná nesprávně posoudily povahu předmětné pohledávky a následně ji v důsledku toho nesprávně zařadily mezi pohledávky vypočtené v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, vyhodnotil Nejvyšší správní soud taktéž jako nedůvodnou.

[13] Podle Nejvyššího správního soudu žalovaná i krajský soud předmětnou pohledávku správně klasifikovaly jako pohledávku spojenou s trestním řízením ve smyslu § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Z komentářové judikatury se podává, že *„pohledávkami spojenými s trestním řízením se rozumí především náklady trestního řízení. Toto ustanovení dopadá na náklady, které vznikly v souvislosti s trestním řízením, v němž byl odsouzenému uložen trest odnětí svobody, o jehož výkon jde. Jedná se o náklady spojené s výkonem vazby; odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci, pokud nemá nárok na obhajobu bezplatnou; paušální částku na ostatní náklady, jež nese stát; (...). Odsouzený je povinen uhradit státu i náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody (srov. § 35 a vysvětlivky k němu). Další pohledávkou spojenou s trestním řízením může být pořádková pokuta, která byla v průběhu trestního řízení odsouzenému uložena.“* (viz Kalvodová, V. *Zákon o výkonu trestu odnětí svobody. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012.). Z exekučního příkazu soudního exekutora Mgr. Jaroslava Homoly, Exekutorský úřad Brno-město, ze dne 13. 4. 2017, č. j. 030 EX 7371/17 - 27, vydaného na základě vykonatelného exekučního titulu, a to usnesení Okresního soudu ve Zlíně ze dne 15. 2. 2016, č. j. 48 T 130/2015 - 148, ze dne 30. 3. 2016, č. j. 31 T 88/2015-102, ze dne 16. 10. 2015, č. j. 31 T 88/2015-86, ze dne 3. 8. 2015 č. j. 48 T 35/2015-136, a pověření soudního exekutora vydaného týmž soudem dne 29. 3. 2017, č. j. 24 EXE 785/2017-10, plyne, že pohledávku z exekučního titulu představuje jistina ve výši 17 445 Kč tvořená náklady trestního řízení a příslušenství, které tvoří náklady na vymáhání náhrady nákladů trestního řízení (náklady právního zastoupení v exekučním řízení 100 Kč, odměna exekutora vč. DPH 21 % 3 630 Kč a hotové výdaje soudního exekutora). Celá pohledávka je tedy pohledávkou spojenou s trestním řízením dle § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Krajský soud správně vyhodnotil, že žalovaná byla oprávněna převést polovinu stěžovatelova příjmu tvořeného invalidním důchodem na podúčet rezervace, a z něj pak v souladu s § 8 vyhlášky o srážkách z odměny strhávat částku na uhrazení nákladů výkonu trestu do výše 40 % z důchodu (maximálně 1 500 Kč) a ze zbylé částky na podúctu rezervace následně srážet finanční prostředky na základě exekučního příkazu ze dne 13. 4. 2017, č. j. 030EX 7371/17-27, k úhradě pohledávky Okresního soudu ve Zlíně. I podle názoru Nejvyššího správního soudu trestněprávní povahu pohledávky podpůrně podporuje i písmeno „T“ ve spisové značce rozhodnutí, na základě kterých byl vydán předmětný exekuční příkaz. Toto označení nadto nebylo nosné pro konstatování povahy pohledávky ze strany krajského soudu.

[14] Námitku, že položky exekučního řízení nebyly podrobně vyčísleny tak, aby bylo možno použít § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, stěžovatel neuplatnil v žalobě, Nejvyšší správní soud ji proto shledal nepřipustnou ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu přitom ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. *in fine* brání tomu, aby stěžovatel v kasační stížnosti uplatňoval jiné právní důvody, než které uplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáváno, ač tak učinit mohl; takové námitky jsou nepřipustné. Pokud by bylo v řízení o kasační stížnosti před Nejvyšším správním soudem připuštěno uplatnění právních novot, vedlo by to

fakticky k popření kasačního principu, na němž je řízení o tomto mimořádném opravném prostředku vystavěno (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2012, č. j. 4 Azs 1/2011 - 89). Z procesní opatrnosti Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel v kasační stížnosti nekonkretizuje, v čem shledává nedostatečnou specifikaci položek exekučního řízení, ani jaké údaje by požadoval doplnit.

[15] Jestliže stěžovatel napadal informovanost žalované ohledně toho, zda stěžovatel uhradil škodu nebo újmu způsobenou trestným činem, pohledávky spojené s trestním řízením, soudní a správní poplatky, pohledávky spojené se zajištěním zdravotních služeb, zdejší soud uvádí, že nyní posuzovaný případ se týká pouze shora specifikovaných pohledávek spojených s trestním řízením, jimiž se kasační soud zabýval výše. Žalovaná postupovala na základě vykonatelného exekučního titulu a stěžovateli z jeho příjmu strhávala finanční částky v souladu se zákonem (viz výše).

[16] Lze tedy uzavřít, že krajský soud nepochybil, jestliže nevyhověl žalobě poukazující na nezákonný zásah. I podle kasačního soudu odpovídal postup žalované zákonu, v důsledku čehož nelze konstatovat nezákonnost zásahu žalované. Nejvyšší správní soud neshledal v rozsudku krajského soudu ani žádné jiné vady či nezákonnosti, pro které by bylo nutno jeho rozhodnutí zrušit. Zdejší soud se s jeho hodnocením ztotožnil a v podrobnostech na něj odkazuje.

V.

[17] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Ve věci Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání.

[18] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, již by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože jí v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec její běžné činnosti nevznikly. Ostatně žádné náklady ani nepožadovala.

[19] Stěžovateli byla usnesením krajského soudu ze dne 25. 4. 2019, č. j. 30 A 15/2019 - 30, ustanovena zástupkyní pro řízení JUDr. Ivana Čadková, advokátka. Podle § 35 odst. 10, věty poslední, s. ř. s. zástupce ustanovený v řízení před krajským soudem, je-li jím advokát, zastupuje navrhovatele i v řízení o kasační stížnosti. Podle věty první téhož ustanovení zástupci stěžovatele, který mu byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát.

[20] Ustanovené zástupkyni stěžovatele Nejvyšší správní soud přiznal odměnu za jeden úkon právní služby - podání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů] ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5 advokátního tarifu, ve smyslu nálezu Ústavního soudu ze dne 6. 4. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1351/16 a navazující judikatury], k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši

pokračování

300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Celkem tedy odměna ustanovené advokátky činí 3 400 Kč. Tato částka jí bude vyplacena do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. dubna 2020

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu